

Odůvodnění

I. OBECNÁ ČÁST

A) Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh nařízení vlády o podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (podmínky pro ocenění výsledků výzkumu, vývoje a inovací)

1.2 Definice problému, popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Doposud podmínky pro udělování ocenění schvalovala vláda svým usnesením, a to na základě ustanovení § 3 odst. 3 písm. e) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které umožňuje poskytnout institucionální podporu na stanovené druhy ocenění a ukládá vládě stanovit na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace podmínky tohoto ocenění. Zároveň platí ustanovení § 49 odst. 6 rozpočtových pravidel, podle kterého může organizační složka státu vynakládat peněžní prostředky na peněžní a věcná ocenění pouze v případě, stanoví-li to právní předpis, a jde-li o ocenění udělované orgány moci výkonné, stanoví vláda nařízením druhy ocenění, podmínky, za kterých jsou udělována a orgány, které je udělují. Vzhledem k tomu, že ocenění, jichž se úprava týká, mohou udělovat kromě vlády i jiné subjekty, mezi něž patří i ministerstva jako orgány moci výkonné, vztahuje se podle auditního zjištění Úřadu vlády České republiky z roku 2012 uvedené ustanovení rozpočtových pravidel i na ocenění udělovaná podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Ke dni předložení návrhu nařízení vlády o podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (podmínky pro ocenění výsledků výzkumu, vývoje a inovací) platilo usnesení vlády ze dne 29. září 2009 č. 1233, ve znění usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2009 č. 1458 a usnesení vlády ze dne 4. května 2011 č. 325 o Podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

1.3 Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty jsou vláda a poskytovatelé podpory výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

1.4 Popis cílového stavu

Přijetím navrhovaného nařízení vlády bude dodrženo ustanovení § 49 odst. 6 rozpočtových pravidel, podle kterého musí pro případy, kdy ocenění udělují orgány moci výkonné, vláda

stanovit nařízením druhy ocenění, podmínky, za kterých jsou udělována a orgány, které je udělují. Toto není dosažitelné bez vydání uceleného právního předpisu.

1.5 Zhodnocení rizika

Neřešením problému by mohla vzniknout právní nejistota v oprávnění poskytovat ocenění v oblasti výzkumu, experimentálního vývoje a inovací za podmínek stanovených pouze usnesením vlády.

2. Návrh variant řešení

Nulová varianta

Nulová varianta by znamenala ponechání stávajícího legislativního stavu, což sice neznamená zásadní ohrožení udílení ocenění vládou, ale udělování ocenění ministerstvy by mohlo být zpochybněno, což není účelem právní úpravy v zákoně o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Navrhovaná varianta – vydání nařízení vlády

Navrhovaná varianta spočívá ve vydání nařízení vlády o podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (podmínky pro ocenění výsledků výzkumu, vývoje a inovací).

Navrhovaná úprava posílí legislativní zakotvení předmětu zájmu. Obsahově se navrhovaná úprava zásadně neliší od usnesení vlády ze dne 29. září 2009 č. 1233, ve znění usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2009 č. 1458 a usnesení vlády ze dne 4. května 2011 č. 325 o Podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Jednou ze změn oproti dosavadní úpravě je vypuštění požadavku na státní občanství České republiky kandidátů na ocenění národní cena vlády, neboť tato podmínka by mohla být považována z hlediska práva Evropské unie za diskriminační. Dále bylo upraveno ustanovení o ocenění národní cena vlády tak, aby nebylo obecně závazným právním předpisem předjímán jak název ceny, tak její organizační zabezpečení. Uvedení názvu ceny „Česká hlava“ v právním předpise by navíc nebylo v souladu s jeho existující právní ochranou. Ochranná známka „Česká hlava“ je zapsána v rejstříku ochranných známek Úřadu průmyslového vlastnictví, číslo spisu 170335, číslo zápisu 245818 ze dne 7.8.2001. Tato obecná úprava přitom nebrání zachování dosavadního postupu na smluvním základě.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1 Identifikace nákladů a přínosů

V navrhovaném nařízení vlády jsou definovány jak maximální finanční výše ocenění, tak rozpočtová kapitola, ze které je položka čerpána. Nedochozí k žádnému navýšení oproti dosavadní úpravě. Finanční prostředky jsou zajišťovány v rámci stanovených výdajových limitů pro jednotlivé roky a nemohou být předmětem žádostí o navýšení rozpočtu.

Návrh nemá dopad na jiné veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí, sociální oblast, na životní prostředí ani na rovné postavení mužů a žen.

4. Návrh řešení

4.1 Výběr nejvhodnějšího řešení

Za nejvhodnější řešení se považuje vydání nařízení vlády o podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (podmínky pro ocenění výsledků výzkumu, vývoje a inovací).

Stávající usnesení vlády ze dne 29. září 2009 č. 1233, ve znění usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2009 č. 1458 a usnesení vlády ze dne 4. května 2011 č. 325 o Podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací nepokrývá dostatečně požadavky § 49 odst. 6 rozpočtových pravidel.

Navrhované nařízení vlády nemá dopad na státní rozpočet. Srovnání přínosů a záporů nulové a navrhované varianty je obsaženo v předchozích bodech. Doporučuje se jednoznačně vydání nového nařízení vlády, nikoli varianta nulová.

Stávající usnesení vlády ze dne 29. září 2009 č. 1233, ve znění usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2009 č. 1458 a usnesení vlády ze dne 4. května 2011 č. 325 o Podmínkách pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací bude zrušeno.

5. Implementace doporučené varianty a vynucování

Implementace se týká vlády a poskytovatelů podpory výzkumu, vývoje a inovací v rámci jejich činnosti. Neznamená to tedy vznik žádných nových institucí, útvarů a složek nad existující rámec.

6. Přezkum účinnosti regulace

Účinnost tohoto nařízení vlády bude záviset zejména na jeho všeobecném využití vládou a poskytovateli podpory výzkumu, vývoje a inovací. Nehrozí žádné vážné problémy, protože již předešlá právní úprava (usnesení vlády) byla akceptována.

7. Konzultace a zdroje dat

Nebylo konzultováno.

8. Kontakt na zpracovatele RIA

Osoba, která zpracovala závěrečnou zprávu RIA:

Jméno a příjmení: Mgr. Jana Frantíková

Útvar: Odbor výzkumu, vývoje a inovací, oddělení programů a koncepcí

Telefon: + 420 271 019 540

E-mail: frantikova.jana@vlada.cz

B) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena

Návrh nařízení vlády je v souladu s § 49 odst. 6 zákona č. 218/2000 Sb., podle kterého může organizační složka státu vynakládat peněžní prostředky na peněžní a věcná ocenění pouze v případě, stanoví-li tak právní předpis. Jde-li o ocenění udělované orgány moci výkonné, stanoví vláda nařízením druhy ocenění, podmínky, za kterých jsou udělována, a orgány, které je udělují. Předloženým návrhem se tato zákonná podmínka naplňuje.

Předkládaný návrh nařízení vlády je rovněž v souladu se zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, neboť ustanovení § 3 odst. 3 písm. e) tohoto zákona předpokládá udělování věcných a finančních ocenění mimořádných výsledků výzkumu, vývoje a inovací nebo finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, vývoje a inovací, a dále toto ustanovení ukládá vládě stanovit podmínky pro poskytování ocenění.

C) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Předkládaný návrh není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, se závazky České republiky podle čl. 10 Ústavy ani s dalšími mezinárodními smlouvami. Návrh rovněž není v rozporu s právním řádem Evropské unie.

D) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Návrh neobsahuje odlišnou úpravu pro muže a pro ženy. Nedotýká se tedy rovnosti postavení mužů a žen.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Ve smyslu zákonné úpravy se stanovují základní podmínky prvního typu ocenění (mimořádných výsledků), kterými jsou subjekt ocenění (fyzická osoba) a časové určení ocenění (počet ocenění v kalendářním roce). Dále se stanovuje, kdo o ocenění rozhoduje a kdo jej uděluje, v jaké výši a specifikuje se rozpočtová kapitola, ze které jsou finanční prostředky poskytovány. Výjimečnost národní ceny vlády je zdůrazněna nejen samotnou skutečností, že tuto cenu uděluje vláda, ale také výší finančního ocenění a skutečností, že v jednom kalendářním roce vláda uděluje pouze jedno ocenění.

Nařízení vlády zakotvuje právo udělovat ocenění vládou a jednotlivými poskytovateli podpory na výzkum, experimentální vývoj a inovace z veřejných prostředků za podmínek v něm upravených, nikoliv však povinnost těchto subjektů taková ocenění udělovat.

Počet ocenění udělených poskytovatelem v jednom kalendářním roce je omezen pouze souhrnnou výší udělených ocenění. Tím se na jedné straně poskytuje určitá volnost v počtu ocenění a poskytovatel může ocenit např. dva odborníky, na druhé straně je počet udělených ocenění omezen nepřímo celkovou výší 500 000 Kč.

K § 2

V tomto ustanovení se obdobně jako v § 1 stanovují základní podmínky pro druhý typ ocenění (propagace či popularizace). Základní podmínky jsou stanoveny stejně jako v předchozím ustanovení pro jednotlivé poskytovatele (fyzická osoba, výše finančního ocenění), liší se pouze předmět ocenění.

Počet ocenění udělených poskytovatelem v jednom kalendářním roce je omezen pouze souhrnnou výší udělených ocenění. Tím se na jedné straně poskytuje určitá volnost v počtu ocenění a poskytovatel může ocenit např. dva odborníky, na druhé straně je počet udělených ocenění omezen nepřímo celkovou výší 500 000 Kč.

K § 3

Stanovují se kritéria, kterými se Rada řídí při výběru kandidáta na ocenění národní cenou vlády a dále náležitosti návrhu kandidáta na toto ocenění. Kritéria postihují celou výzkumnou práci kandidáta, nejen určitý aspekt, a umožňují jej srovnat s ostatními kandidáty. Např. se výslovně stanovuje, že výzkumná práce kandidáta musí být srovnávána se světem, nikoliv pouze s národním prostředím. Vyžaduje se tedy, aby kandidát navržený na ocenění národní cenou vlády publikoval původní vědecké práce v periodikách odpovídající úrovni, případně zveřejňoval způsobem odpovídajícím oboru jeho vědecké práce.

Připouští se možnost, že (nejvýše) jeden ze dvou výzkumných pracovníků, kteří vypracovávají doporučující posudek o významu a přínosu práce přihlašovaného kandidáta, by mohl být zaměstnancem stejného zaměstnavatele jako přihlašovaný kandidát. Přínos této možnosti spočívá v předložení názoru osoby, která je s přihlašovaným kandidátem v bezprostředním pracovním kontaktu. Zrovna tak se připouští možnost, že žádný z těchto dvou výzkumných pracovníků nebude zaměstnancem stejného zaměstnavatele jako přihlašovaný kandidát. Možnost, že by oba tyto výzkumní pracovníci mohli být zaměstnanci stejného zaměstnavatele jako přihlašovaný kandidát, však návrh nepřipouští, neboť taková situace by mohla vzbuzovat pochybnosti o objektivitě a transparentnosti udělovaného ocenění.

K § 4

Postup při výběru kandidáta na ocenění udělované jednotlivými poskytovateli ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. b) a ustanovení § 2 navrhovaného nařízení vlády je obdobný jako postup dle § 3 s tím, že v tomto případě se stanovuje poskytovateli povinnost vydat statut a jednací řád příslušného typu ocenění a stanovují se základní náležitosti statutu ocenění a lhůty pro zveřejnění. Dále se podle požadavku prováděného zákona stanovují základní podmínky pro výběr kandidáta na ocenění.

K § 5

Navrhuje se stanovit nabytí účinnosti dnem vyhlášení, neboť doposud platná pravidla se nemění, mění se pouze jejich právní forma.